

SEBASTIÀ GASCH, *Barcelona de nit. El món de l'espectacle*. Barcelona: Selecta, 1957.

(Article escrit entre 1930 i 1936)

«S'HA OBERT UN CABARET»

Fins fa poc, el carrer de les Tàpies era un dels indrets més dramàtics de Barcelona. Un corredor llarg i estret, humit i fosc. Bars petits i obscurs, patètics, on, assegudes entre una pianola vetusta i un torero de purpurina, unes dones eixarrancades evocaven amb nostàlgia una joventut llunyana. Bordells al·lucinants, de film de Sternberg o de Pabst, amb bancs ronyosos, cortines tinyoses, miralls entelats i dibuixos obscens a les parets. Cases de gomes amb instruments de plaer que semblaven instruments de tortura, i que tenien l'alta plasticitat dels ídols negres. Parets clivellades, portals ombrívols, reixes esbotzades... Olors abominables, la menys desagradable de les quals era la de pixum. I, a les voreres, unes dones horribles, feixugues i sense gràcia, oferien als escassos passants un quart de plaers sense alegria. I, de tant en tant, un fanal tort pro-

jectava unes lluïssors sinistres damunt un tros d'empedrat, ple de llot i d'escombraries nauseabundes, en el qual es reflectia, desdibuixada, la roba estesa dels balcons. En aquell temps, el carrer de les Tàpies feia fortor de crim. De nit sagnant i de tràgic *règlement de comptes*. Lúgubre i tenebrós, trasbalsador, era el carrer clàssic de barri reservat. Tenia tota la desesperació i tota l'angoixa de l'època *blava* de Picasso. Fins fa poc, el carrer de les Tàpies era un dels indrets més dramàtics de Barcelona.

Ara la decoració ha canviat. Tota la sordidesa que hem descrit encara hi és. Però escandalosament il·luminada pels rètols lluminosos dels bars niquelats i dels bordells d'un luxe tan barat com insolent que s'hi han obert. I, cada nit, una multitud densa, una multitud de festa major de la Barceloneta o de ball de carrer del Poble Sec, inunda aquell corredor llarg i estret.

Què passa al carrer de les Tàpies? Simplement, que l'animació i la vida que han desertat l'Arc del Teatre, cada dia més mort i amb més portes tancades, s'ha traslladat en aquest carreró que acaba de néixer amb un estrèpit impertinent.

Ara s'hi ha inaugurat un nou cabaret, *Barcelona de noche*. Els amos són Pepe-el-de-la-Criolla i Saborit, dos personatges del *milieu*. La decoració és d'un tal Umbert Vallmitjana, mediocre il·lustrador de novel·les d'aventures.

La façana, freda i sense pintar, és de fàbrica. Però si el negre de la porta us deixa entrar, perquè hi va una gentada imponent i a les dotze ja no hi cap ni una rata, us trobeu dins un hangar immens i sumptuós. Així ens imaginem, a través del film i de la lectura, els cabarets enormes de Xang-Hai o de Buenos Aires, acostumats a rebre gent de totes les races i de tots els colors, de totes cinc parts del món.

A mà, esquerra d'aquesta gran sala rectangular hi ha un bar luxós, la taula de joc i els lavabos. A mà dreta, el guarda-roba. Quatre arcades emmarquen les llotges de dalt. Prop del sostre hi ha uns músics amb casaca vermella. Les palmeres pintades, que un amo torturat pel deliri de grandeses va foragitar de la vella Criolla, s'han refugiat aquí. S'enfilen per les parets i envaeixen el sostre. Palmeres, hem dit? Anem a pams. Es tracta d'uns arbres singulars. El tronc, blau i plata, és de palmera, efectivament. Però les fulles són de plàtan i el fruit de

cocoter. Damunt les parets color de taronja, una mà banal ha dibuixat, ultra els arbres curiosos, un papagai i dues dones nues que es gronxen en una hamaca i un trapezi de flors. Unes franges imitació caoba —el *faux-bois* de les primeres teles cubistes— acaben d'arrodonir aquesta escenografia teatral. Penjat al sostre, hi ha un llum monumental d'un decorativisme molt 1925. A sota, una pista quadrada amb angles lluminosos i tancada per uns cordons gruixuts de *stand* de Fira de Mostres. Per entre les taletes de fusta —amb tapet de quadros les de les llotges— i uns tamborets gòtics, circulen uns cambrers amb americana blanca i unes dones del guarda-roba vestides de seda negra. Tot plegat és un farrigo-farrago que participa del cabaret de luxe, del Refectòrium o de l'Or del Rin i de l'Exposició d'Arts Decoratives... Pepe-el-de-la-Criolla passeja la seva mirada de xai satisfet damunt aquesta fastuositat de qualitat inferior. I, de tant en tant, el *cangrejero*: —¡Percebes, gambas, almejas!— ens recorda que som al districte cinquè.

Un focus mòbil i potent de vaixell de guerra va seguint els artistes. No els perd de vista com un *travelling* cinematogràfic.

Aquests actuen damunt el cercle lluminós i inquiet que forma a l'empostissat aquest reflector. No us parlarem llargament de l'espectacle. És bastant mediocre. Però va molt de pressa. No hi ha pauses entre artista i artista. I això és molt important.

Dones i més dones. Vuit o deu. Les que estem tips de veure a l'Apolo o al Sevilla, al Kursaal o a la Criolla. Però amb vestit nou. I uns quants transformistes. L'indispensable plat fort d'aquests locals. Subiela, aquella... ai, aquell vell ballarí flamenc de Villa Rosa, que ara canta, i el grotesc involuntari del qual assoleix moments finíssims. Greco, aquell noieta inquietant de l'època heroica del Kursaal, que ara algun vell viciós deu haver vestit de seda.

El Diamant Blanc, *claquettista* elegant i distingit, deliquescient i amb un somriure forçat enganxat al rostre. Olivet, amb la seva alegria anormal i la seva veu blanca de sopránista. Wander, nom de guerra darrere el qual s'amaga aquella Chinita dels bons temps del Sagristà. I finalment la parella Jimmy i Dolly. Ell, un negre de rialla infantil, frac impecable i ball massa dur. Ella, una barreja picant de malícia i ingenuïtat. Tot plegat, bastant gris.

I, cosa que és pitjor, el públic no és tan bo com el dels altres locals del barri. És un públic passiu i *blasé*, silenciós, que res no emociona. A *Barcelona de noche*, l'espectacle no és a la sala.